

Työmarkkinoiden muutosvoimat vaikuttavat eri tavoin eri tehtäviin

Työmarkkinoiden muutosvoimat vaikuttavat eri tavoin eri tehtäviin (tai ammatteihin). Siksi tulevaisuuden työmarkkinoita tulisi analysoida tehtävien näkökulmasta, arvioidaan Elinkeinoelämän Tutkimuslaitoksen ETLAn raportissa *Tulevaisuuden työmarkkinat* (ETLA Raportteja 30).

Työmarkkinoiden tulevaisuudenkuvaa selvittävän tutkimusraportin on tehnyt tutkimuspäällikkö **Antti Kauhanen**.

Kauhasen mukaan merkittävin muutos työmarkkinoilla tapahtuu talouden tehtävärakenteissa: tiettyjen tehtävien osuus kasvaa samaan aikaan kun toisten supistuu.

Taustalla on kolme merkittävää tekijää

Työmarkkinoilla tapahtuvien muutosten taustalla on kolme tekijää.

1. Informaatio- ja kommunikaatioteknologian (ICT) kehitys
2. Tehtävillä tai toiminnoilla käytävän kaupan lisääntyminen
3. Väestön ikääntyminen

ICT kehittyä huomattavaa vauhtia ja sen mahdollistamat uudet tuotteet, palvelut ja toimintatavat muuttavat tehtävärakenteita taloudessa. Osa toiminnoista korvataan tietotekniikalla, kun taas toisten suorittamista se tukee merkittäväällä tavalla.

Kuljetus- ja informaatiokustannusten merkittävä aleneminen on mahdollistanut toimintojen maantieteellisen hajauttamisen. Tämä on johtanut siihen, että tehtävät tai toiminnot ostetaan globaalisti sieltä, mistä se on kustannustehokkainta.

Väestön ikääntyminen näkyy tehtävärakenteissa erityisesti hoivapalveluiden kysynnän kasvun kautta.

Mitä tehtäviä Suomessa on tulevaisuudessa?

Kansainvälisen tehtävillä käytävän kaupan yleistymisen tarkoittaa sitä että Suomessa tehdään tulevaisuudessa niitä tehtäviä, jotka pystytään tuottamaan täällä globaalisti kustannustehokkaimmin.

Yhä useammat tehtävät ovat kansainvälisen kaupan piirissä ja siten globaali kilpailu määrittää niiden kohtalon. Kyse ei ole siis niinkään suomalaisten yritysten kilpailukyvyistä, vaan Suomessa suoritettavien tehtävien kilpailukyvyistä. Kansainvälisen kaupan vaikutukset ovat siis hyvin erilaisia eri tehtävissä.

Tähän mennessä toimintojen siirtäminen ulkomaille on osaltaan johtanut tehtävärakenteiden polarisointiokehitykseen: sekä pieni- että korkeapalkkaisten tehtävien osuus on kasvanut suhteessa keskipalkkisiin tehtäviin.

Tulevaisuuden työmarkkinoilla on oltava tilaa sekä korkean että matalan arvonlisän työtehtäville.

Mitkä tehtävät jäävät ihmisille?

Tietotekniikan yleistymisen on vaikuttanut eri tavoin erityyppisiin tehtäviin. Tähän mennessä tietotekniikalla on korvattu lähinnä palkkajakauman keskivaiheilla olevia tehtäviä. Tietotekniikka on pystynyt korvaamaan sellaisia rutiininomaisia tehtäviä, joiden ohjelmointi on helppoa.

Tietotekniikan kehittyminen tarkoittaa sitä, että yhä useammat tehtävät voidaan korvata tietotekniikalla. Tämän kehityksen vaikutuksia tehtävärakenteisiin on hankala ennakoida.

Työelämä eriytyy

Kun työmarkkinoiden muutosvoimat vaikuttavat eri tavalla eri tehtäviin, työelämä eriytyy. Voidaan ajatella, että kansainvälisen kilpailun keskiössä eivät enää ole toimialat tai yritykset vaan yksilöt.

Palkkaerot tulevat myös todennäköisesti kasvamaan tehtävärakenteiden muutoksen ja digitalisoitumisen tarjoamien globaalien mahdollisuuksien takia.

Työnteon muodot tulevat myös monipuolistumaan. Yritykset ostavat yhä useammat tehtävät markkinoilta sen sijaan että tuottaisivat ne itse. Tietotekniikka vähentää myös työn sidonnaisuutta aikaan ja paikkaan.

Yritysjohdon haasteet

Arvoketjujen globalisoituminen ja ICT:n merkityksen kasvu merkitsevät uusia haasteita yritysjohdolle.

Globaaleissa arvoketjuissa toimiminen edellyttää verkostojen hallintaa ja sopeutumista nopeisiin muutoksiin. Työ täytyy organisoida uudelleen yritysten sisällä.

Informaatio- ja kommunikaatioteknologian haaste tulee siitä, että ICT itsessään ei auta menestymään kilpailussa, vaan sen tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntäminen. Ilman uusia tuotteita, palveluita tai toimintatapojen muutoksia ICT:n vaikutukset ovat vähäisiä. Tutkimukset osoittavat, että yhdysvaltalaiset yritykset osaavat hyödyntää ICT:tä eurooppalaisia paremmin.

Lisätietoja:

Antti Kauhanen, puh. 6099 0224, 050-5697627